

Reykjavík, 2. október 2026

Tilvísun: 2026090045/15.3.4

Alþingi, nefnda- og greiningarsvið

Smiðju, Tjarnargötu 9

101 Reykjavík

Efni: Umsöng um þingskjal 98 – 98. Mál, frumvarp til laga um netöryggisvottun á sviði upplýsinga og fjaraskiptatækni

Fjaraskiptastofa þakkar fyrir tækifærið til að veita umsögn um frumvarpið.

Um er að ræða endurflutt frumvarp frá 157. löggjafarþingi, þar sem að Fjaraskiptastofa sendi einnig inn umsögn fyrir. Ljóst er að ekki hafa verið gerðar breytingar á frumvarpinu á milli löggjafarþinga og er það lagt fram í óbreyttri mynd. Umsögn stofnunarinnar er því efnislega samhljóða fyrri umsögn.

Fjaraskiptastofa gerir ekki efnislegar athugasemdir við frumvarpið og telur mikilvægt að það sé lagt fram, enda er með því verið að innleiða reglugerð Evrópusambandsins um netöryggisvottun (EU) 2019/881 sem nú er orðin um sjö ára gömul. Stofnunin telur mikilvægt að Ísland fylgi þeirri þróun sem á sér stað á þessu sviði innan Evrópu, þar sem markmiðið er að efla og samræma netöryggi á innri markaðnum.

Fjaraskiptastofa bendir þó á að með frumvarpinu eru lagðar nýjar skyldur á stofnunina á sviði netöryggis. Engu að síður liggur ekkert kostnaðarmat til grundvallar frumvarpinu vegna þeirra verkefna sem því fylgja fyrir Fjaraskiptastofu. Stofnunin telur það verulegan annmarka, enda ljóst að bæði uppbygging þekkingar, stjórnsýsla og þátttaka í alþjóðlegu samstarfi á þessu sviði munu kalla á aukið fjármagn.

Að áliti Fjaraskiptastofu er hægt til einföldunar að greina kostnað af eftirliti sem leiðir af lagasetningunni í tvo meginþætti. *Annars vegar* sértækt verkefni sem lýtur að afgreiðslu umsókna um netöryggisvottun, sbr. 3. gr. og 4. gr. frumvarpsins og eftirlit með þeim. Ef eftirspurn verður eftir slíkum vottunum hér á landi má búast við því að stór hluti af innleiðingarkostnaði löggjafarinnar falli hér undir. Á móti kemur að auðveldara er að áætla og sérgreina slíkan kostnað í hverju tilviki fyrir sig, sbr. þá reglu frumvarpsins að umsækjandi vottunar beri kostnaðinn af vottun. *Hins vegar* er um að ræða almennt og viðvarandi eftirlit sem ekki tengist afgreiðslu einstakra umsókna, 5. gr. frumvarpsins sem og lögbundin þátttaka stofnunarinnar í alþjóðlegu samstarfi, sbr. 7. gr. frumvarpsins, almennum stjórnsýsluverkefnum sem upp geta komið, sbr. einnig 8. og 9. gr. frumvarpsins. Slík verkefni eru almenn og fjölbreytt í eðli sínu. Þessi verkefni hafa ekki verið áætluð og kostnaðarmetin eins og áður er getið.

Þótt að gert sé ráð fyrir því að vottunarkerfi séu valkvæð fyrir markaðsaðila, er ljóst að kjósi aðilar að afla sér vottunar á grundvelli netöryggisvottunarkerfa Netöryggisstofnunar Evrópusambandsins, þá krefst það verulegrar sérhæfðrar þekkingar og vinnu. Sérstaklega ef óskað er eftir vottun á fullvissustiginu „hátt“. Um er að ræða verkefni sem stjórnvald getur ekki útvistað frá sér að öllu leyti. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að sá aðili sem sækir um vottun greiði kostnað af slíku mati. Fjarskiptastofa telur það fyrirkomulag eðlilegt og sanngjarnt, þ.e. að sá aðili sem njóti afraksturs af vottun greiði fyrir hana. Stofnunin telur aftur á móti að það komi ekki nógu skýrt fram í orðalagi frumvarpstextans að kostnaðarhlutur vottunarbeiðanda taki til alls kostnaðar við ferlið, þ.m.t. vegna sérfræðivinnu sem óhjákvæmilega þarf að eiga sér stað hjá stjórnvaldinu, þótt að mat og prófun vegna vottunar geti samkvæmt samningi verið útvistað til samræmismatsstofu eða annarra netöryggisvottunaryfirvalda innan EES. Því leggur Fjarskiptastofa til að eftirfarandi málsgrein verði bætt við 4. gr. frumvarpsins:

„Fjarskiptastofa innheimtir gjald vegna alls kostnaðar sem hlýst af útgáfu evrópskra netöryggisvottorða, þ.m.t. vegna vinnu starfsmanna stofnunarinnar eða verksamnings við umsækjenda, á grundvelli 23. gr. laga nr. 75/2021 um Fjarskiptastofu.“

Hvað varðar kostnað af almennu eftirliti þá er um að ræða stjórnsýsluleg verkefni, s.s. gerð mögulegra útvistunarsamninga, eftirfylgni með kröfum, kvörtunum, samhæfing og þátttaka í alþjóðlegu samstarfi. Þetta eru verkefni sem ávallt hafa í för með sér kostnað fyrir hið opinbera, óháð því hversu mikil eftirspurn verður í ljósi valkvæðs eðlis kerfisins. Í ljósi þess að ekki liggur fyrir kostnaðarmat liggja heldur ekki fyrir neinar upplýsingar um það hvort og með hvaða hætti þessi verkefni verði fjármögnuð innan stofnunarinnar. Það er því alls óljóst með getu stofnunarinnar til að sinna þeim verkefnum sem frumvarpið kveður á um þangað til fjármögnun liggur fyrir.

Fjarskiptastofa telur jafnframt, miðað við stöðuna í dag, að íslensk stjórnvöld séu illa í stakk búin til að framkvæma sjálf allar þær vottanir eða djúpu tæknilegu úttektir sem krafist er af netöryggisvottunaryfirvöldum, einkum á hærri fullvissustigum. Til þess þarf að byggja upp verulega sérfræðigetú og tryggja aukið samstarf innan stjórnsýslunnar. Slík uppbygging mun krefjast markvissrar fjárfestingar og stefnumótunar. Þá vekur Fjarskiptastofa athygli á því að þann 20. janúar 2025. birti framkvæmdastjórn Evrópusambandsins frumvarp að nýrri reglugerð á þessu sviði sem mun leysa af hólmi þá reglugerð sem frumvarp þetta byggir á. Með þeirri nýju reglugerð er gert ráð fyrir frekari styrkingu og festingu rammans um netöryggisvottun í sessi. Það er því ljóst að netöryggisvottun verður áfram lykilþáttur í stefnumótun Evrópu á þessu sviði. Fjarskiptastofa telur því mikilvægt að íslensk stjórnvöld undirbúi sig fyrir aukin og vaxandi verkefni hvað þetta varðar, meðal annars með því að efla sérfræðigetú og styrkja samstarf við sambærileg yfirvöld í öðrum ríkjum.

Að lokum bendir Fjarskiptastofa á að innan Evrópu er unnið af miklum krafti að því að efla netöryggi og áfallapol álfunnar með innleiðingu og þróun fjölmargra gerða á þessu sviði. Þar má meðal annars nefna nýja netöryggistilskipun um mikilvæga innviði (NIS2), Cyber Resilience Act (CRA), Cyber Solidarity Act og endurskoðaða eIDAS-reglugerð um rafrænar auðkenningar og traustþjónustur. Fjarskiptastofa hvetur stjórnvöld til að hraða vinnu við innleiðingu þessara gerða, enda ljóst að Ísland og íslenskir aðilar starfa í síbreytilegu og krefjandi alþjóðlegu

umhverfi þar sem efling netvarna gegnir lykilhlutverki við að tryggja öryggi og áfallaþol mikilvægrar efnahagslegrar og samfélagslegrar þjónustu, sem og almanna- og þjóðaröryggi.

Virðingarfyllt,
f.h. Fjarskiptastofu

Unnur Kristín Sveinbjarnardóttir